

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY ZŠ VTÁČKOVCE

*”Škola je pre mňa hniezdo, kde
sa učím obklopený láskou a
priateľstvom”.*

Inovované učebné osnovy v Základnej škole Vtáčkovce vychádzajú zo vzdelávacích štandardov jednotlivých vzdelávacích oblastí štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP), ktoré sú zverejnené na webovej stránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky:

<https://www.minedu.sk/vzdelavacie-standardy-pre-1-stupen-zs/>

5 ČLOVEK A HODNOTY

5.1 Etická výchova

PREDMET	Etická výchova			
VZDELÁVACIA OBLASŤ	Človek a hodnoty			
STUPEŇ VZDELÁVANIA	ISCED 1			
VYUČOVACÍ JAZYK	slovenský			
FORMA ŠTÚDIA	denná			
UČEBNÉ OSNOVY - ROČNÍK	prvý	druhý	tretí	štvrtý
ROZSAH VYUČOVANIA PREDMETU	1	1 + 1	1	1
ROZSAH VYUČOVANIA PREDMETU	1 VH týždenne 33 VH ročne	2 VH týždenne 66 VH ročne	1 VH týždenne 33 VH ročne	1 VH týždenne 33 VH ročne

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Etická výchova, schváleného ako súčasť ŠVP pre prvý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 s platnosťou od 1.9.2015.

<https://www.minedu.sk/data/att/7548.pdf>

Využitie voliteľných disponibilných hodín:

V predmete Etická výchova sa zvyšuje časová dotácia v 2. ročníku o jednu hodinu týždenne bez rozšírenia učiva. Zvýšením hodinovej dotácie vyučovacieho predmetu Etická výchova v 2. ročníku, meníme kvalitu výkonov, prostredníctvom realizácie didaktických aktivít, ktoré pomáhajú precítiť etické hodnoty, posilňujú prosociálne správanie a empatiu, uľahčujú porozumieť normám, ktoré súvisia s očakávaným správaním, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos získaných skúseností do správania sa v reálnom svete, ktoré vyplýva aj z názvu nášho školského vzdelávacieho programu: „*Škola je pre mňa hniezdo, kde sa učím obklopený láskou a priateľstvom.*“ Vyučovacia hodina je zameraná na zmenu kvality výkonu v oblasti:

- ✓ *postoje a spôsobilosti v medziludských vzťahoch,*
- ✓ *tvorivosť,*
- ✓ *iniciatíva,*
- ✓ *vyjadrovanie citov,*
- ✓ *naša trieda.*

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade.

V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

V predmete Etická výchova u žiakov rozvíjame nasledujúce kompetencie: **a)**

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- podporovaniu sústredenosti, vytrvalosti detí pri spracovávaní a zodpovednosti za dokončenie úloh,
- zvyšovanie miery vzájomného akceptovania sa, počúvania sa, kooperácie, dodržiavania vzájomne dohodnutých pravidiel a rešpektovania sociálnych, kultúrnych i zdravotných osobitostí spolužiakov,

- osvojovaniu základov schopnosti sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov.

b) Kompetencia k riešeniu problémov

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni navrhuje riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,
- pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch,
- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápaným a spolupracujúcim) spôsobom.

c) Kompetencie komunikatívne

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- aktívnemu počúvaniu a rešpektovaniu názorov druhých,
- prezentovaniu vlastného názoru, ktorý je zrozumiteľný a akceptovateľný pre ostatných,
- kritickému hodnoteniu informácie,
- správne interpretovaniu získaných faktov, vyvodzovaniu záverov a dôsledkov,
- schopnosti spracovať informácie, vytvoriť si vlastný názor, argumentovať, vedieť prijať názor iných, vedieť sa vcítiť do situácie iných.

d) Kompetencie sociálne a personálne

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- zameraniu sa na sebazpoznanie, sebazdokonaľovanie, sebakontrolu a sebareflexiu,
- efektívnemu spolupracovaniu a tvorivému prístupu v tímovej práci,
- schopnosti podieľať sa spoluzodpovedne na dosiahnutých cieľoch tímovej práce,
- schopnosti nepodliehať emóciám, nepoužívať morálne sudy a odsudzujúce hodnotenia,
- schopnosti robiť etické analýzy s ohľadom na ľudské práva,
- schopnosti byť empatický – vcítiť sa do prežívania iných a akceptovať ich potreby. *e)*

Kompetencie občianske

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- uvedomeniu si svojich práv, povinností, ľudských práv, záujmov, hodnôt, potrieb a postojov v spojení so záujmami širšej skupiny,
- zaujímať sa aktívne o veci verejné a zodpovedne konať,
- zapájaniu sa do občianskeho života vo svojom okolí,
- aktívnemu reagovaniu na prejavy intolerancie, diskriminácie a xenofóbie, - schopnosti chrániť životné prostredie a kultúrne dedičstvo.

f) Kompetencie pracovné

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- schopnosti posúdiť vlastné reálne fyzické a duševné možnosti,
- stanoviť si ciele a priority s ohľadom na svoje schopnosti, záujmovú orientáciu a životné podmienky,
- schopnosti zvažovať svoje predpoklady na svoju budúcu profesijnú orientáciu.

METÓDY A FORMY

Pri voľbe edukačných metód a foriem v predmete Etická výchova prihliadame na obsah vyučovania, na individualitu žiakov a klímu triedy tak, aby boli splnené stanovené ciele a rozvíjali sa kľúčové kompetencie žiakov pre daný predmet. Dosahovanie cieľov sa realizuje najmä prostredníctvom zážitkových metód, ktoré vytvárajú optimálne podmienky pre budovanie mravného úsudku a zvnútorňovanie ponúkaných hodnôt. Postup prijatia hodnôt ETV do života žiakov je daný skutočnosťou, že každému rozhodnutiu človeka predchádza poznanie (reflexia) a každé poznanie sa začína zmyslovým vnímaním. V ETV je odporúčaná schéma vyjadrená v pojmoch:

1. senzibilizácia – scitlivenie (emocionálne i kognitívne) na problém, na tému, na hodnotu
2. nácvik v podmienkach triedy,
3. reálna skúsenosť - transfer (v rodine, na ulici, medzi kamarátmi...).

Učiteľ pritom používa rôzne metódy a techniky (hru, hranie rolí, hranie scénok, anketové metódy, metódu posilňovania, problémové vyučovanie, dramatizácia ...) V etickej výchove im hovoríme zjednodušene – cvičenia, aktivity. Je dôležité si uvedomiť, že aktivity sú len prostriedkom, ktorý umožní hodnotovú reflexiu, tá je súčasťou každého kroku. (Hodnotenie prežitého rozumom napr. – Čo som prežil? Čo som si uvedomil? Ako to súvisí so životom vo

mne, okolo mňa? Čo z toho vyplýva pre môj život?) Bez reflexie by ostal žiakovi iba pekný zážitok, ktorý sotva ovplyvní jeho postoje a správanie. Preto je v metodických príručkách osobitná časť venovaná otázkam vhodným na reflexiu. Ak nacvičíme so žiakmi určité správanie (napr. pozdrav, ospravedlnenie, odmietnutie...) v triede, ešte to neznamená, že to budú robiť aj doma a na ulici. Máme však k dispozícii viacero techník, ktoré napomáhajú tomu, aby žiaci osvojené zručnosti a skúsenosti prenášali do každodenného života (napr. záznamy pozorovaní, vedenie denníka, zbieranie článkov, interview s rodičmi alebo inými osobami...). Tejto časti hovoríme v etickej výchove transfer – prenos z hodiny ETV do bežného života rodiny, triedy a iných vzťahov, do ktorých žiak vstupuje.

Základom výchovno-vzdelávacieho procesu etickej výchovy *je zážitkové učenie*, ktoré učiteľ v jeho technikách, cvičeniach a aktivitách prispôsobuje veku žiakov a situácii v žiackom kolektíve. *Aktivity pomáhajú precítiť etické hodnoty, uľahčujú porozumieť normám, ktoré súvisia s očakávaným správaním, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos získaných skúseností do správania sa v reálnom svete.*

Žiaci počas hodín ETV sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ na danú aktivitu zvolil. Vyučovaciu hodinu najmä na prvom stupni treba členiť tak, aby sa rešpektovali zvláštnosti tohto vývinového obdobia (napr. sedenie v kruhu treba striedať s pohybovými cvičeniami na uvoľnenie i aktivizáciu dieťaťa). Treba mať pripravených viac aktivít k danej téme. Prostriedkom, ktorý učiteľ často využíva, je čítanie rozprávok, príbehov. Vhodné obrázky, audio i videonahrávky, CD - roomy môžu poslúžiť ako motivačný materiál. Deti v mladšom školskom veku radi kreslia a robia.

Počas edukácie etickej výchovy využívame:

Metódy edukácie

- ✓ Informačno-receptívna metóda,
- ✓ Hranie rolí,
- ✓ Imitačná a kombinovaná metóda,
- ✓ Práca s obrazovým materiálom,
- ✓ Experimentálne a teoretické cvičenie,
- ✓ Metódy hrania,

- ✓ Motivačné metódy,
- ✓ **Motivovanie pomocou úloh** /otázok učiteľa, problémy, cvičenia, výchovné situácie, ktoré si vyžadujú aktivitu a riešenie zo strany žiaka/
- ✓ **Motivovanie pomocou hodnotenia** /vytvorenie príležitosti, aby sa mohlo dieťa pochváliť, hodnotiť najmä významné veci, viac odmeňovať ako kritizovať, používanie spôsobov hodnotenia cez body, pochvaly, tleskanie, slovné a individuálne hodnotenia/
- ✓ **Metóda vzťahových rámcov** /porovnávanie žiakov s ostatnými žiakmi, porovnávanie výkonu žiaka v určitých časových obdobiach/...

Formy edukácie

- ✓ Skupinové vyučovanie,
- ✓ Problémové vyučovanie,
- ✓ Projektové vyučovanie,
- ✓ Integrované tematické vyučovanie,
- ✓ Tvorivé vyučovanie,
- ✓ Objavujúce vyučovanie,...

UČEBNÉ ZDROJE

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov:

Autor:	učebnica/iný učebný zdroj:
PaedDr. Eva Ivanová, PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Eva Líšková	Etická výchova pre prvý ročník, PZ
PaedDr. Eva Ivanová, PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Mária Otottová	Etická výchova pre druhý ročník, PZ
Ladislav Lencz, PaedDr. Oľga Križová,	Metodický materiál k predmetu etická výchova
Roberto Roche Olivar	Etická výchova

	Digitálna technológia v ZŠ Vtáčkovce: PC, dataprojektor, interaktívna tabuľa, tablet, <i>CD, internet, digitálny fotoaparát, kamera a i</i>
	Ďalšie zdroje: Detská literatúra, časopisy: Fífik, Slniečko, Vrabček, Maxík, obrázky rodiny, školy a i.

HODNOTENIE PREDMETU

Predmet Etická výchova sa hodnotí v súlade s *Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy*. Pri hodnotení sa postupuje aj podľa Vnútorného systému hodnotenia žiakov ZŠ Vtáčkovce, ktorý je prílohou k školskému vzdelávaciemu programu školy. Pri slovnom hodnotení v predmete Etická výchova pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Nehodnotíme to, čo žiak nevie, ale vyzdvihujeme čo sa mu darí, čo zvládol. Snaha každého učiteľa je pozitívne hodnotiť. V danom predmete sú žiaci priebežne hodnotení podľa svojich aktivít, snahy, tvorivosti a samostatnosti. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Učiteľ musí pri hodnotení zohľadniť osobitosti každého žiaka.

Na hodine etickej výchovy žiakov neklasifikujeme. Je vhodné a žiaduce jednotlivcov slovne oceniť počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny. Žiaci by mali tiež mať priestor na vyjadrenie, ako sa cítili, ako sa im hodina páčila, v čom by privítali zmenu.

Predmet Etická výchova v 1.- 4. ročníku ZŠ Vtáčkovce je neklasifikovaný /nehodnotený/, na vysvedčení a v katalógovom liste sa uvádza namiesto klasifikačného stupňa, alebo slovného hodnotenia slovo absolvoval(a)/ neabsolvoval(a).

1.ročník

ŠVP 1 hodina, spolu 1 VH týždenne/ 33 VH ročne

Vzdelávací štandard Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch – 8 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none">✓ predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou,✓ pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie,✓ podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny,	rodina, skupina, školská trieda pozdrav, vďačnosť, ospravedlnenie pravidiel skupiny

Prvky prosociálneho správania – 8 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">✓ uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom,✓ vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie,✓ riadiť sa pravidlami skupiny,✓ rešpektovať spolužiakov,	úcta úcta k rodičom, učiteľom, starším ľuďom, spolužiakom prejavy úcty

Ľudská dôstojnosť – 4 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">✓ rozpoznať postupne rôzne vlastnosti ľudí,✓ uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných,✓ poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch,	hodnota osoby, moja hodnota, rozdiel medzi mnou a ostatným svetom ľudská osoba sebaovládanie

ETICKÁ VÝCHOVA

Pozitívne hodnotenie iných – 8 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">✓ rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov,✓ uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny,✓ zahrať scénu, kde vyjadrí pochvalu spolužiakom,	vlastnosti iných osôb pozitívne vlastnosti rodinných príslušníkov, spolužiakov vyjadrenie pozitívneho hodnotenia iných negatívne správanie a jeho dôsledky

Naša rodina – 5 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">✓ pomenovať rodinné vzťahy,✓ vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine,✓ uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine,✓ napláňovať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny.	rodina a jej úloha v živote človeka vzťahy medzi členmi rodiny rodinné pravidlá komunikácia pomoc v rodine

2.ročník

ŠVP 1 hodina + iŠkVP 1 hodina, spolu 2 VH týždenne/ 66 VH ročne

Vzdelávací štandard Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch – 16 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 2. ročníka základnej školy <i>vie/dokáže:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť pojem spolupráca na príkladoch, ✓ zdôvodniť potrebu vzájomného počúvania, ✓ rozpoznať vzťah medzi právom a povinnosťou, ✓ vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole i v rodine, 	<p><i>spolupráca</i></p> <p><i>vzťahy v triede</i> <i>právo a povinnosť</i></p> <p><i>práva a povinnosti v rámci rodiny a triedy</i></p>

Tvorivosť – 16 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhotoviť originálny darček pre spolužiaka, ✓ zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie, ✓ vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede, ✓ oceniť originalitu iných, dopĺňať znenie pravidiel skupiny, 	<p><i>tvorivosť</i></p> <p><i>vlastné talenty</i></p> <p><i>pozornosť, fantázia, úsilie, vytrvalosť</i></p> <p><i>prínos tvorivosti /úžitok, radosť, obohatenie iných/</i></p> <p><i>tvorivosť, ktorá škodí a zarmucuje</i></p>

ETICKÁ VÝCHOVA

Iniciatíva – 8 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>uviesť príklady iniciatívneho správania,</i> ✓ <i>určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny, ✓ zapájať sa do triednych a školských činností,</i> 	<p><i>iniciatíva – ochota, prekonanie lenivosti a obáv</i></p> <p><i>iniciatíva pri poznávaní nových vecí, pri vytváraní dobra a zabraňovaní zlu</i></p> <p><i>iniciatíva pri vytváraní dobrých vzťahov v triede i mimo nej</i></p>

Vyjadrovanie citov – 16 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>opísať jednoduchou formou, čo znamená slovo city,</i> ✓ <i>prejaviť svoje city spojené s príjemným i nepríjemným prežívaním formou kresby – „moje city počas dňa“,</i> ✓ <i>vyjadriť kultivovane svoje city,</i> ✓ <i>uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním,</i> 	<p><i>city</i></p> <p><i>prežívanie citov</i></p> <p><i>city v rodine, medzi rovesníkmi</i></p> <p><i>úcta k osobám opačného pohlavia</i></p> <p><i>úcta k citom iných</i></p>

Naša trieda – 10 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede,</i> ✓ <i>predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy,</i> ✓ <i>prejaviť pochopenie so spolužiakmi,</i> ✓ <i>prispiieť k dobrej atmosfére v triede,</i> ✓ <i>vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby.</i> 	<p><i>naša trieda – spoločenstvo detí</i></p> <p><i>pozitíva a negatíva našej triedy</i></p> <p><i>vylepšovanie nášho spolužitia</i></p> <p><i>súdržnosť spoločenstva tvorba a príprava celoškolského projektu realizácia projektu</i></p>

--	--

3.ročník

ŠVP 1 hodina , 1 VH týždenne/ 33 VH ročne

Vzdelávací štandard Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch – 6 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vyhodnotiť pravdivé informácie o sebe, ✓ preveriť si informácie o iných, ✓ rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky, ✓ zahrať formou scény situácie s negatívnymi ponukami, 	<p>pravda v živote ľudí</p> <p>otvorená komunikácia – pravdivosť a objektívnosť zdroje informácií pravda o sebe a jej prijatie, pravda o iných rizikové situácie v živote detí odmietnutie zla a negatívnych ponúk</p>

Vcítanie sa do prežívania iných – empatia – 8 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard

ETICKÁ VÝCHOVA

<ul style="list-style-type: none">✓ uviesť príklady na situácie, v ktorých prejavuje súcit a pochopenie,✓ poukázať na dôležitosť radosti vo svojom prostredí,✓ prejavíť spoluúčasť a pochopenie iných v problémových situáciách,	<p>empatia</p> <p>radosť a smútok v živote ľudí</p> <p>súcit a spoluúčasť so slabšími, chorými, zdravotne a sociálne znevýhodnenými ľuďmi</p> <p>vcítenie sa do situácie spolužiakov</p>
--	--

Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti - 5 VH

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">✓ uznať právo človeka na omyl,✓ rozlíšiť omyl od zákernosti,	právo na omyl